

„... aki nem hisz a csodákban, az nem realista...”

/André Kostolany/

100 ÉVVEL EZELŐTT SZÜLETETT ANDRÉ KOSTOLANY, A TŐZSDEPÁPA

BÉT elemzések, 2006. május

Ki is volt André Kostolany?

André Kostolany száz évvel ezelőtt, 1906. február 9-én egy jómódú zsidó család gyermekeként látta meg a napvilágot Budapesten. A gimnáziumi évek után – ahol Teller Edével együtt koptatta az iskolapadot -, az egyetemen filozófiát és művészettörténetet tanult. Ezután édesapja kezdeményezésére Párizsba került, ahol apja ifjúkori barátja, egy francia tőzsdealkusz mellett leste el a tőzsdék működésének fortélyait. Hogy ez az időszak mennyire kitűnő befektetésnek bizonyult, mi sem bizonyítja jobban, mint Kostolany visszaemlékezéseiben oly gyakran hangoztatott néhány sor: „Ha gyermekeim lennének, első fiannak zenésznek kellene lennie, a másodiknak festőnek vagy szobrásznak, a harmadiknak írónak, vagy legalább újságírónak, de a negyediknek mindenképpen spekulánsnak, hogy a másik hármat eltartsa. - A képesség, hogy valaki előre látja az eljövendőt, milliókat hozhat dollárban.”

Az ifjú Kostolanyt hamar hatalmába keríti az akkori Párizs csillogásának varázsa és bár jómódú családból származott, mégsem engedhette meg magának a luxust. Így az áhított, gyors meggazdagodás reményében maga is tőzsdealkusz lett. Spekulánsként a sikerek mellett számos kudarc is érte, úszott többször nyakig az adósságban, sőt az öngyilkosság gondolatát is fontolgatta a nehezebb időszakokban, ám végül mindig az optimizmusa győzött. És ami talán még fontosabb a börzék világában, az egyenlege is pozitívan zárult: „A tőzsdén is a szerencse a legfontosabb. A börzén nem az intelligenciámnak köszönhetően voltak sikereim, hanem annak, hogy szerencsés vagyok. Voltak persze ötleteim, meglátásaim, vízióim, amelyekből nagy pénzt tudtam csinálni, és voltak kevésbé szerencsés időszakaim is, amikor veszteséges voltam, de a végén a szaldó mindig pozitív, és ez a lényeg.” Szintén gyakran hangoztatta, hogy: "akinek sok pénze van, annak lehet spekulálni, akinek kevés a pénze, annak nem szabad spekulálni, akinek pedig egyáltalán nincs pénze, annak muszáj spekulálni". Mindezek ellenére mégsem vált a pénz rabjává, sőt ars poeticájában így vall a pénzhez való viszonyáról: „...a pénz csak egyetlenegy szempontból érdekel, biztosítja a függetlenségemet. A függetlenség azt jelenti, hogyha valaki nekem nem konveniál, azt mondhatom neki: menjen a fenébe! Nincs főnököm, nincs alkalmazottam, nincsenek vevőim vagy kuncsaftjaim, akik előtt mindig mosolyognom kellene, és a kedvükben kellene járnom. Független ember vagyok. Az üzletben is csak azzal állok szóba, aki nekem konveniál.”

A II. világháború kezdetén Párizs német megszállása elől New Yorkba menekült, ahol 1941 és 1950 között alapítója, igazgatója és fő részvényese lett a Ballai and Cie Financing Company-nak. Az Egyesült Államokban felvette az amerikai állampolgárságot, majd a háború után, 1950-től visszatért Európába. Akkorra már - egy briliáns ötletének köszönhetően – rendkívüli vagyona, illetve nemzetközi hírnévre is szert tett. Történt ugyanis, hogy Kostolany

még mielőtt visszaköltözött volna Párizsba, 1946-ban német kötvényeket vásárolt amerikai dollárért, brit fontért, illetve svájci frankért. Ezek között volt az 1930-ban, francia valutában kibocsátott, úgynevezett öt és fél százalékos Young-kötvény is. A kötvény árfolyama 1946-ban az ezer frankos névérték egynegyedét tette ki. Kostolany bízva abban, hogy az első szövetségi kancellár – Konrad Adenauer – mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy visszaállítsa Németország hitelképességét, bevásárolt a kötvényekből. Az árfolyamok persze emelkedni kezdtek, és így történhetett, hogy Kostolany ebből a kis pénzügyi manőverből – kötvényei eladásával - több mint százszoros haszonra tett szert. Ezután Münchenben, Párizsban és a Cote'd Azur-on élvezte munkája gyümölcsét, ugyanakkor azonban mindvégig lelkes magyar patrióta maradt.

Számos érdekes emberrel hozta össze a sors: Charlie Chaplin egykori felesége volt a barátnője, barátjának tarthatta kedvenc zeneszerzőjét, Richard Strausst. Még látta kártyázni André Citroent a híres autógyárost a St. Moritz-i Hotel Palace-ban, ami akkoriban a luxus fellegvárának számított. Citroen egyébként később az egész gyárat elvesztette egy kártyapartyn. Fordulatokban gazdag életútja során André Kostolanyt Charles de Gaulle elnök a francia becsületrend lovagjává avatta. 1988 márciusában előadóként részt vett a Budapesten megrendezett tőzsdekonferencián, ahol hivatalos keretek között első alkalommal gyűlt össze mindenki, aki tenni akart az újjászülető magyar tőzsdéért. Az 1996. áprilisi közgyűlésen a BÉT Tőzsdetanácsának örökös, tiszteletbeli elnökévé választották. Ezt követően a világ számos országában népszerűsítette a magyar tőzsdét, a tőzsdei befektetéseket. Két szenvedélye volt: a tőzsde és a komolyzene, kiváltképp az operák. Mikor sikerei okáról faggatták, mindig ezt válaszolta: „A szívem balra található, a fejem jobbra figyel, a pénzem pedig Amerikában van.”

Nevezték őt tőzsdegurunak, spekulánsok doyenjének, pénzügyi szakértőnek és újságírónak egyaránt, akinek az élete - művészettörténeti tanulmányait követően - egyfolytában a Tőzsde körül forgott. Könyveiből nemzedékek ismerkedtek és ismerkednek a tőzsdézés és a pénzügyi befektetések fortélyaisal. Kostolany gyakran mondta tanítványainak, hogy: "A nagy tanítás az, hogy mindent tessék elfelejteni, amiket eddig elmondtam, amiket eddig tanítottam. Az csak a bemutatott helyzetekre volt alkalmazható. Az új szituációkkal nem vagyok tisztában, mert azok folyamatosan változnak. Felejtse el mindent és építsék fel a saját szabályrendszerüket.”

92 évesen halt meg és 90 évesen írta azt az önéletrajzi regényt, amelyben ez áll: "Ha elég fiatal lennék, mondjuk még csak 70 éves, akkor megalapítanám az optimisták iskoláját." Még 70 évesen is tervei voltak...Gyakran hangoztatta: „Én sem tudhatom, mit hoz a holnap ,de több mint hetven év tapasztalata alapján legalább azt tudom ,hogy mi történik tegnap ,és mi zajlik ma. Ez nagyon is sok ,hisz a legtöbb kollégámnak még erről sincs fogalma...A tőzsde közönsége úgy azonosul a történésekhez, mint az alkoholista: a jó hírekre sír, a rossz hírekre nevet. A börzén is így van: a jó hírekre lemennek az árak, a rossz hírekre megemelkednek.”

André Kostolany születésének századik évfordulója alkalmából a Budapesti Értéktőzsde a Magyar Nemzeti Bank Látogatóközpontjában rendezett időszaki kiállítást. A tárlat André Kostolany életútját mutatja be a gyerekkortól kezdődően.

Végezetül röviden álljon itt Andre Kostolany néhány hasznos tőzsdetanácsa:

Tendencia = Pénz + Pszichológia:

"Az árfolyamok emelkednek ha a megtakarítók vásárolni akarnak és tudnak is."

Gyakran az árfolyam alakulás ellentétes a fundamentumok alapján logikusnak gondolt iránnyal, hiszen egy gazdasági eufória magasabb kamatokot hoz és rosszabb likviditást, mivel a vállalatoknak minden rendelkezésre álló pénzre szükségük van saját beruházásaik finanszírozására.

Tőke rövid időn belül:

A nagy mennyiségű átváltható kötvény halálos konkurenciát jelent a részvénypiacnak. A tőzsdén jegyzet részvények a tőkepiac használt autói.

Állami befolyások:

Konjunkturapolitika: költségvetési-, adó-, és pénzpolitika, diszkontláb, hitelmegszorítások, liberalizációs intézkedések. Soha ne szegüljünk ellen azoknak az irányelveknek amik a rendszert mozgásban tartják! Az időtáv (3-12 hónap) a pszichológiai faktortól függ.

A kamatláb és a kormánydöntések befolyása:

Amikor a betétek nőnek, a kamatláb csökken, akkor a bankok könnyebben adnak hiteleket. A rövidlejáratú kamatláb nagymértékben a kormánypolitikától függ.

Infláció és kötvénypiac:

Ha az inflációs ráta csökken nő a kereslet a hosszú lejáratú kötvények iránt (ergo csökken a tőzsdére érkező pénz.) A részvénypiac 3-12 hónapos eltolódással a kötvények tendenciáját követi! Részvényhossz csak akkor lehetséges ha a fix kamatozású értékpapírok már korábban emelkedtek. Ha azonban a kötvénypiac zuhanni kezd, néhány hónap múlva elkerülhetetlenül esni kezd a részvénypiac is. Tehát a hosszú lejáratú kamatláb alakulása a tőzsde döntő barométere.

Infláció és a tőzsde: Az adó és pénzpolitika hatása:

Ha a kormány a lakosság vásárlóerejét magasabb adókkal szívja fel, akkor liberálisabb lehet a hitelpolitikában, így elkerülheti a kényszerintézkedéseket és engedélyezheti az alacsonyabb kamatokat. A tőzsde számára ez a kedvezőbb helyzet. (lejtőn haladó autónál: visszaváltás= adópolitika, fékezés = restriktív pénzpolitika) "Csikorognak a fékek" ha a kormány hitelmegszorításokkal próbálja az inflációt megállítani.

Készítette: Tóth Zoltán /BÉT/